

Список використаних джерел:

1. Папуша В. В. Агресивна поведінка підлітків як фактор віктимізації. *Психологічні перспективи*. 2012. Вип. 19. С. 190–196.
2. Попередження насильства в закладах освіти: методичний посібник для педагогічних працівників. Видання друге, доповнене та оновлене. Київ : Благодійний фонд «Здоров'я жінки і планування сім'ї», 2020. 60 с.
3. Психічний супровід і психічне здоров'я : навчальний посібник. Том. 2 / С. Д. Максименко, О. Д. Гришко. Київ : Видавництво Людмила, 2024. 468 с.
4. Сучасні проблеми екологічної психології : Життєві стратегії особистості в умовах воєнного стану : матеріали ХХ всеукраїнської науково-практичної конференції, 14-15 травня 2024 року: зб. матеріалів / за ред. Ю. М. Швалба. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 115 с.

Сергій Сорока,

*здобувач другого рівня вищої освіти,
спеціальність 231 Соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІДЕРІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЗАСОБАМИ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Концепція розвитку лідерської компетентності привертає значну увагу в останні роки, особливо в контексті розвитку її у лідерів територіальних громад. Враховуючи складні соціальні, політичні та економічні виклики, з якими стикаються керівники територіальних громад, важливо забезпечити їх необхідними навичками для ефективного виконання своїх обов'язків. Тренінгові технології стали важливим інструментом у розвитку лідерської компетентності, пропонуючи динамічний і практичний підхід до розвитку здібностей, необхідних для ефективного лідерства в громаді, які підвищуватимуть продуктивність, надихатимуть команди односторонців та сформують майбутнє територіальних громад. Ефективна система управління вимагає ретельного планування, ґрунтовної оцінки та стратегічної імплементації.

Лідерська компетентність охоплює широкий спектр навичок і якостей, які дають змогу людям керувати та впливати на інших для досягнення колективних цілей. У контексті лідерства в територіальній громаді ці компетенції передбачають стратегічне планування, прийняття рішень, комунікацію, вирішення конфліктів та управління командою. Зростаючий інтерес до лідерських компетенцій керівників територіальних громад зумовлений децентралізацією управління та більшою автономією, що надається місцевим лідерам. Це ставить їх на позиції підвищеної відповідальності, коли вони

повинні вирішувати різноманітні проблеми, щоб стимулювати соціальний та економічний розвиток у своїх громадах.

Навчальні технології, такі як семінари, симуляції, коучинг та онлайн-платформи, забезпечують структурований та інтерактивний підхід до розвитку лідерських навичок. Ефективні навчальні програми для лідерів територіальних громад мають ґрунтуватися на принципах навчання дорослих, які підкреслюють важливість актуальності, вирішення проблем та активного залучення до групової діяльності.

Нам імпонує бачення зарубіжних дослідників [2] у тому, що професійний розвиток лідерів і державних службовців є важливим і значущим у контексті розвитку компетенції лідерів територіальних громад. Насамперед, цей підхід є дієвим і практико орієнтованим на реальні робочі процеси, що є необхідним для лідерів територіальних громад, які щодня працюють з конкретними проблемами і потребують ефективних рішень тут і зараз. Він підкреслює, що «стратегічний підхід до розвитку людських ресурсів передбачає проактивні, системні заходи, які підтримують досягнення стратегічних цілей організації та сприяють культурним змінам. Тренінгові технології мають бути спрямовані на розв'язання конкретних робочих завдань і викликів, що дає змогу лідерам розвиватися в межах їхніх повсякденних обов'язків.

Тренінгові технології пропонують низку інструментів і методик, які можна адаптувати до конкретних потреб керівників територіальних громад. Деякі з найбільш ефективних методів навчання передбачають.

По-перше, тренінги й семінари. Вони необхідні для формування теоретичних знань, практичних умінь і навичок у структурованому середовищі. Семінари часто містять інтерактивні елементи, такі як групові дискусії, аналіз конкретних ситуацій, рольові вправи, які дають можливість учасникам практикувати лідерські навички в реальних ситуаціях. Добре розроблені навчальні програми та тренінги забезпечують працівників знаннями й навичками, необхідними для успішного виконання своїх обов'язків. Це призводить до покращення виконання роботи, підвищення ефективності та продуктивності. Практичний підхід допомагає лідерам вдосконалити свої навички прийняття рішень та вирішення проблем, дозволяючи їм швидко та ефективно реагувати на непередбачувані ситуації.

По-друге, моделювання та рольові ігри. Ці методи особливо ефективні для розвитку навичок прийняття рішень і вирішення проблем. Навчання й розвиток допомагають працівникам розвивати навички, необхідні для майбутніх лідерських або спеціалізованих ролей. Моделюючи реальні виклики, з якими стикаються лідери територіальних громад, такі як управління конфліктами або розподіл ресурсів, учасники можуть перевірити свої здібності в контрольованій обстановці та отримати негайний зворотній зв'язок.

По-третє, коучинг і наставництво: Індивідуальні коучингові сесії забезпечують персоналізований підхід до розвитку лідерських якостей. Коучі допомагають лідерам

визначати свої сильні та слабкі сторони, формулювати цілі й розробляти стратегії для покращення їхньої лідерської діяльності. Програми наставництва об'єднують менш досвідчених лідерів з досвідченими професіоналами, які можуть запропонувати керівництво й підтримку [4].

Д. Бібик визначає компоненти й показники лідерської поведінки, а саме:

- мотиваційно-ціннісний компонент: розвиває у студентів розуміння ролі лідерства в соціальній роботі, мотивацію для прийняття відповідальності;
- знаннєвий – забезпечує теоретичну основу, необхідну для розвитку лідерських якостей, зокрема через вивчення відповідних дисциплін;
- особистісний – підкреслює важливість розвитку особистих лідерських якостей, таких як емпатія, рішучість і комунікабельність [1].

Названі компоненти є важливими, оскільки кожен з них сприяє формуванню різних аспектів лідерських якостей. Окрім цього, дослідниця наголошує на важливості проведення практичних завдань, пояснюючи, що тренінги дають змогу застосувати знання у реальних життєвих ситуаціях, що є критично важливим для соціальної роботи.

Семінари, присвячені емпатії, активному слуханню та вирішенню конфліктів, допомагають керівникам-лідерам розвивати міжособистісні навички. Розвиток лідерської компетентності за допомогою тренінгових технологій має значний вплив на ефективність керівників територіальних громад. Завдяки підвищенню їхньої здатності приймати обґрунтовані рішення, ефективно комунікувати та вирішувати конфлікти, лідери стають більш підготовленими до задоволення потреб своїх громад та сприяння сталому розвитку. Практикуючи ці технічні навички в контрольованому середовищі, керівники територіальних громад набувають впевненості та досвіду, необхідні для того, щоб вести свої команди через зміни в реальному житті. Лідери, які володіють сильними комунікативними та міжособистісними навичками, з більшою ймовірністю будуть взаємодіяти з членами громади та будувати довіру, що має вирішальне значення для зміцнення соціальної згуртованості й колективних дій. Крім того, лідери, які володіють стратегічним плануванням та управлінням ресурсами, можуть сприяти економічному зростанню та підвищенню якості життя членів територіальної громади.

Хоча тренінгові технології мають значну користь у розвитку лідерства, виникають проблеми, пов'язані з доступністю тренінгових програм для лідерів територіальних громад. Це особливо стосується віддалених або недостатньо охоплених послугами районах. Ще одним викликом є забезпечення того, щоб тренінгові програми були культурно релевантними та чутливими до унікальних потреб різних громад. Лідери територіальних громад працюють у різних соціальних і культурних контекстах, і для того, щоб бути ефективними, тренінгові програми мають бути адаптовані до цих відмінностей.

Погоджуємося із зарубіжними вченими в тому, що в перспективі зростає потреба в дослідженні довгострокового впливу тренінгових програм підготовки лідерів на

результати діяльності громад [3]. Дослідники можуть визначити найкращі практики та вдосконалити наявні методики, щоб оптимізувати їхню ефективність, відстежуючи прогрес керівників територіальних громад, які пройшли навчання.

Розвиток лідерської компетентності за допомогою тренінгових технологій має важливе значення для забезпечення лідерів територіальних громад навичками, необхідними для подолання складних викликів сучасного врядування. Застосовуючи різноманітні методи навчання, які ґрунтуються на принципах навчання дорослих, тренінгові програми можуть сприяти зростанню ефективних, впевнених у собі лідерів, здатних просувати позитивні зміни у своїх громадах. Однак, щоб максимізувати вплив цих програм, важливо забезпечити їхню доступність, культурну релевантність та відповідність конкретним потребам лідерів територіальних громад.

Список використаних джерел:

1. Бибик Д. Модель формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах професійної підготовки. *Social Work and Education*. 2020. Vol. 7, No. 4. P. 483–496.
2. Garavan T., Costine P., Heraty N. The emergence of strategic human resource development. *Journal of European Industrial Training*. URL: <http://surl.li/imocbv>
3. Gigliotti R. Competencies for Effective Leadership. URL: <http://surl.li/zdaviq>
4. Trisca L. How to Develop a Leadership Competency Framework: Step-by-Step Guide. URL: <https://www.deel.com/blog/develop-leadership-competency-framework/>

Ірина Яцищак,
*менеджер відділу з Соціальної роботи
Sincere Care Agency (Нью Йорк, США),
випускниця аспірантури,
спеціальність 231 Соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

Науковий керівник: **Наталія Олексюк,**
*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
Університет імені Володимира Гнатюка*

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНИХ ПРОГРАМ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАПОРУКА ЇХ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ США

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні умови розвитку української держави, пов'язані з активним інтегруванням національної освітньої системи до європейського та світового простору, спричинили суттєві зміни в організації суспільного життя, що актуалізувало складні проблеми розбудови всієї